

Bra forskning kan inte styras fram

På tio år har vår stolta läkemedelsindustri och forskning närmast utraderats. Bland de initierade har nedgången varit känd sedan länge. Astra Zenecas nedläggning var väntad. Frågan var bara när den skulle ske.

För sent skall syndaren vakna. Genast talas det om att forskningen måste få mer stöd och medlen prioriteras bättre. Den triviala lösningen är förstås att pengarna skall gå till "de bästa" och till de områden där man kan "vänta sig framgångar". Regeringen har gett för lite och prioriterat fel. Regeringen är dum och dålig.

Så börjar också ledaren i [GP den 6 februari 2012](#). Men längre fram i texten drabbas skrivaren av tvivel. Kan man verkligen veta vilken forskning som skall lyckas? Går det att förutspå vad som ger framgång? Förstås inte! Misslyckandena med denna strategi står som spön i backen.

Vad blir då receptet. Mer självbestämmande. Mer grundforskning. Bättre skolpolitik. En medveten skattepolitik. – Häpp!!!!!! Tala om triviala slutsatser.

De Waal och Tomsello – som jag nämnde i min förra blogg – presenterar ett helt annat perspektiv på problemet. De visar på en sanning som vi alla känner till, och som redan Aristoteles förde fram – nämligen att det är skillnad mellan poiesis och praxis. Det finns sådant vi gör för att nå ett mål, ett resultat eller uppfylla ett behov. Sådana handlingar kallar Aristotelse för praxis. Dessa kan belönas fram. De kan också styras fram genom att bestraffa oönskade alternativ.

Det finns också sådant vi gör för att vi tycker görandet är roligt i sig – vi ser själva handlingen som meningsfull och gläds åt den. Detta kallar Aristotelse för praxis. Försöker man styra sådant som individen ser som praxis så tappar vederbörandet intresset. Detta känner vi alla till genom våra barn. Carolina Klyff beskriver exempelvis fenomenet väl när hon konstaterar att hon bara kan fortsätta att idrotta så länge hon tycker det är roligt. Börjar hon fokusera på alla pengar hon tjänar – så är det slut.

Forskning är en praxis. Svenska statens överdrivna försök att styra och kommersialisera forskningen – och därmed ta äran från forskarna själva – har således dödat den goda forskningen. Men staten är inte den enda boven. Inom Astra Zennecca är det väl känt att den administrativa styrningen snabbt förstörde entusiasmen och kreativiteten – så nedgången är inte att undra på. Samma problem drabbade för övrigt alla de andra läkemedelsföretagen när de växte och blev koncerner. En känd företagsanalytiker konstaterar därför att dessa stora läkemedelskoncerner sedan nästan två decennier överlevt genom att köpa in kreativitet – som sedan snabbt har dött ut.

Skall då staten sitta med armarna i kors inför detta skeende? Självklart inte! Här har de forskare jag refererade till i min förra blogg. Michael Tomasello och Franz de Waal, ett svar. Tomasello kallar det "mutualism" – ömsesidighet, och de Waal pekar på det han kallar "samtidig utveckling". Ömsesidighet skapar trygghet i relationen. Försök till styrning skapar osäkerhet. "Samtidig utveckling" innebär att båda parter ser det man gör gemensamt som en praxis – något man känner meningsfullt, lär sig av och gläds åt tillsammans. Detta är i dag inte fallet i relationen politik och forskning. Forskningspolitiken är en abstraktion och en pappersprodukt.

Ovanstående är ett exempel på hur naturvetenskapliga och humanistiska resonemang integreras i en praktisk politik. Det visar på styrkan i att ta fasta

på den utveckling som bland annat Isabelle Stengers pekat ut och som jag beskriver i mina tidigare bloggar.